

Sunnmørsposten

Sunnmørsposten er ei partipolitisk uavhengig, sosialliberal avis, som baserer sin redaksjonelle virksomhet på prinsippene i Redaktørplakaten og regler i Vær Varsomplakaten. Vi forbeholder oss retten til å arkivere og utgi i elektronisk form alt som er publisert i Sunnmørsposten. Dersom ikke annet er avtalt, gjelder dette også innsendt materiale. All utgivelse skjer i henhold til

Sunnmørspostens publiseringsvilkår, og innsendt stoff honoreres som hovedregel bare når det er avtalt. Dersom noen føler seg rammet av urettmessig omtale i avisa, oppfordres de til å ta kontakt med redaksjonen. Det er også anledning til å reise klage for brudd på god presseskikk til Pressens Faglige Utvalg, Prinsens gt. 1, pb. 46 Sentrum, 0101 Oslo. Tlf. 22 41 56 80, fax 22 41 19 80.

LENGDE

Maksimal lengde på kronikker under vignetten Synspunkt er 6000 tegn inkl. mellomrom. Vi trenger også bilde av forfatteren, og tar gjerne imot forslag til illustrasjon. Kronikker kan sendes til innlegg@smp.no

KORT SAGT

Under denne vignetten trykker vi korte innlegg på under 800 tegn inklusive mellomrom. Disse kan regne med å komme raskere på trykk.

SKRIV KORT!

Maksimal lengde på ytringer er 2500 tegn inkl. mellomrom. Vi forbeholder oss retten til å korte ned. Ubrukte innlegg returneres bare på anmodning. Skriv under med fullt navn.

Hockeykølle- klimailusjonen

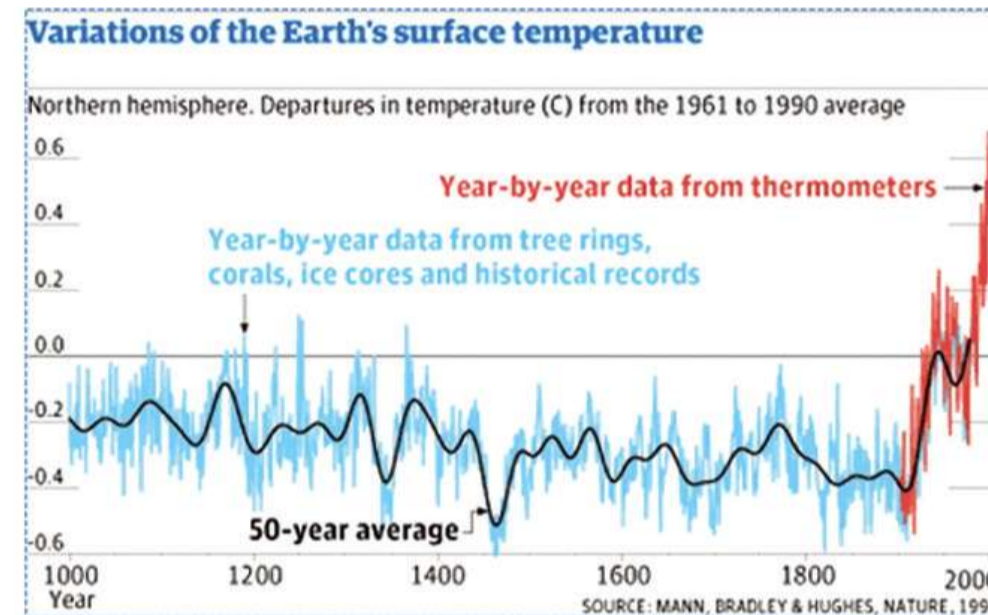
HARALD YNESTAD
professor ved Høgskolen i Ålesund
INNSIKT

KLIMA. Menneskeskapt global oppvarming, vår tids trussel, eller vår tids vitenskapelige skandale? Det er det mange som nå lurer på i dag. Klimaendringer har vært betraktet som noe normal, og som skaper utvikling i naturen. Historiske kilder har fortalt oss at vi hadde en varm periode i vikingtiden, etterfulgt av en kaldere periode. Det har også vært en oppfatning at klimaet nå er gradvis i ferd med å komme tilbake, til den varme perioden vi hadde for ca 1000 år siden.

Temperaturutvikling. I 1998-årene leverte den 33 år gamle Michael Mann en dr.grad. Temaet var global temperaturutvikling over flere hundrede år. Det finnes ikke temperaturmålinger langt tilbake i tid. Arbeidet var derfor basert på klimaindikatorer. De fleste var prøver fra treringer. Noen kom fra isbreer og koraller, og for de siste årene var der også direkte temperaturmålinger. Flere data-serier ble heftet sammen der målinger manglet. Ved å velge vekt-faktorer og statistiske modeller, fikk han frem en sammenheng mellom vekst i treringer og midlere global temperaturutvikling.

Vikingetiden. Resultatet ble en helt ny fremstilling av klimautviklingen de siste 1000 år. Den varme perioden i vikingtiden, og den senere lille istid, var forsvunnet. Midlere global temperatur var redusert gradvis frem til 1900-tallet. Fra 1900-tallet steg temperaturen dramatisk. Denne raske endringen var så spesiell, at den måtte være uantur-lig. Siden endringen falt sammen med den industrielle utvikling, var menneskeskapt global oppvarming en nærliggende forklaring. Misstanken ble rettet mot drivhuseffekten og vi fikk diskusjonen om klimagasser og CO₂. Formen for midlere temperaturutvikling liknet vinkelen på en hockeykølle. Slik ble hockeykøllen symbolet på diskusjonen om global oppvarming.

Politisk tema. Dataserien ble publisert i Nature allerede i 1998, og i Geophysical Research Letters i 1999 sammen med to andre forfattere. Etter publisering i verdens ledende vitenskapelige tidsskrift, fikk hockeykøllen stor oppmerksomhet og store ringvirkninger. Michael Mann fikk en sentral rolle i FN's klimapanel, han kom inn i redaksjonen til flere vitenskapelige klimatidsskrift, og ble medforfatter for en rekke nye artikler om klimaendringer.

I 2000 kom hockeykølle-dataserien inn i rapporten fra FN's klimapanel, der den bygget opp argumentasjonen om en global oppvarming. Slik ble global oppvarming et internasjonalt varmt politisk tema. Temaet ble videreført av visepresident Al Gore, som benyttet den samme dataserien i sin klimafilm "Den ubehagelige sannhet". For denne innsatsen ble han i 2007 belønnet, med en Oscar for årets beste dokumentarfilm, og med Nobels fredspris.

Frykten for fremtiden. Dataserien var en overbevisende pedagogisk framstilling. Alle kunne lett se den raske temperaturendringen, og enhver kunne lett forestille seg rekkevidden av en videre vekst i global oppvarming. Slik førte formen på dataserien, til at menneskeskapt global klimaendring ble et trosspørsmål. Miljøvernere, politikere, industrielle aktører og media begynner å gripe fatt i temaet.

Frykten for fremtiden begynte å spre seg, og klimavennlig ble det politisk korrekte. Noen begynte å snakke om en kommende katastrofe, at kloden måtte reddes og at skeptikere burde kriminaliseres. Forståelsen av fortiden, skulle nå prege fremtiden. Klimavennlig ble et begrep som begynte å

prege vår industripolitikk, skat-tepolitikk og forskningspolitikk. Det dukket opp nye begreper som "Climate Engineering" og Geoengineering. Forlag om menneskeskapt kontroll av naturen, for å rette opp menneskeskapt klimaendring, selv om vi ikke helt forstår naturens natur.

Motreaksjonen. Politiske overtoner førte til en polarisering mellom klimavennlige og skeptikere. Skeptikerne var en sammensatt gruppe. Noen var forskere, som fikk problemer med å få hockeykøllen til å stemme med deres egne observasjoner. De fleste av disse valgte å være tause. Noen fryktet å tape forskningsmidler, andre å bli trakassert av bloggere på internett, eller å bli assosiert med bestemte politiske partier.

Symbolet på motreaksjonen kom fra en pensjonert kanadisk gruvekonsulent. Han begynte å lure på hvordan denne dataserien egentlig hadde framkommet. Da han fikk vite at underlaget til hockeykøllen ikke kunne utleveres, fordi det var forfatterens private eiendom, ble han mistenksom. Dermed begynte et omfattende arbeid, for å rekonstruere hvordan en hadde kommet fra til denne hockeykøllen, som så mange hadde akseptert, og som hadde fått så store politiske ringvirkninger.

Det kom etter hvert frem at kølla var basert på et tvilsomt grunnlag. Treringer er ikke termometer for temperaturmålinger over tusen år.

Forklaringen på hockeyformen var vektlegging av enkelte data-

serier. Slik hadde hockeykøllen skapt en illusjon om en rask menneskeskapt global oppvarming. Mangel på åpenhet i grunnlaget for publiseringen, har nå ført til en diskusjon om den er basert på en forfalskning.

Hva er problemet? Så hvorfor er temaet så vanskelig? En forklaring er at klimaet er påvirket av mange prosesser samtidig, med tidsperspektiver fra timer til tusener av år. Klimaet har da ingen langvarig normal tilstand. Det vi oppfatter som normalt, er bestemt av lengden på dataserien. Det betyr ikke, at menneskene ikke påvirker klimaet. Det betyr at det blir vanskelig å skille mellom naturlige variasjoner, og menneskeskapt variasjoner. Det er enklere å fastslå med stor sikkerhet, at vekst i menneskeskapt aktivitet, utarmer naturens mangfold og ressurser.

Ubesvarte spørsmål. Prøving og feiling er en del av vitenskapens arbeidsform. Slik har også denne dataserien gitt et bidrag. Der er imidlertid ennå ubesvarte spørsmål, som mange vil stille seg i årene fremover. Hvordan det kan ha seg, at denne hockeykølle-dataserien kunne bli publisert, og få en så stor politisk betydning, når underlaget var så lite åpent tilgjengelig?

BBC spurte nylig forfatteren om det samme. Svaret fra Michael Mann var. "I always thought it was somewhat misplaced to make it a central icon of the climate change debate."

Så det var altså det, han hele tiden hadde tenkt.